

Γνωμοδότηση για την Ετήσια Οικονομική Έκθεση 1995

(95/C 133/11)

Στις 21 Δεκεμβρίου 1994, η Επιτροπή ζήτησε από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση για την Ετήσια Οικονομική Έκθεση 1995.

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαρτίου 1995 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Ramaekers.

Κατά την 324η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 30ής Μαρτίου 1995) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία, 5 ψήφους κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίηση της που η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη της για την Ετήσια Οικονομική Έκθεση 1995, εκδηλώνοντας με τον τρόπο αυτό την επιθυμία της να συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι στους «Γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας».

1.2. Πράγματι, από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Νοεμβρίου 1993, η ετήσια οικονομική έκθεση δεν αποστέλλεται πλέον στο Συμβούλιο για έγκριση. Ο ρόλος λοιπόν της Επιτροπής ως συντονιστού των οικονομικών πολιτικών εμφανίζεται αισθητά αποδυναμωμένος δεδομένου ότι περιορίζεται πλέον στη διατύπωση συστάσεων τις οποίες το Συμβούλιο μπορεί ενδεχομένως να τροποποιήσει, ενώ προηγουμένως η Επιτροπή διέθετε αποκλειστικό δικαίωμα πρωτοβουλίας και υπέβαλε, μετά από γνωμοδότηση του Κοινοβουλίου και της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, προτάσεις τις οποίες το Συμβούλιο δεν μπορούσε να τροποποιήσει παρά μόνον εάν υπήρχε ομοφωνία.

1.3. Η νέα αυτή διαδικασία είχε επίσης ως συνέπεια να μην είναι πλέον υποχρεωτική η γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, η κατάρτιση της οποίας προηγείτο της αιτήσεως του Συμβουλίου. Εξάλλου, το άρθρο 103 της Συνθήκης ΕΚ προβλέπει στην παράγραφο 2 ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερώνεται για τους «Γενικούς προσανατολισμούς» από το Συμβούλιο, δεν αναφέρει όμως την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

1.4. Το Συμβούλιο έχει επανειλημμένως υπενθυμίσει, καθώς και πρόσφατα στη Διάσκεψη Κορυφής του Εσπεν, τη σημασία του κοινωνικού διαλόγου στις βαθειές διαρθρωτικές αλλαγές που θα πρέπει να επιφέρει η Ευρώπη για να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας και να ενισχύσει τη θέση της στην παγκόσμια οικονομία, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα τους κοινωνικούς στόχους του ευρωπαϊκού προτύπου. Η επιτυχία του ευρωπαϊκού σχεδίου στηρίζεται σε μία ευρεία συναίνεση η οποία επιτυγχάνεται με ευρείες διαβουλεύσεις μεταξύ κυβερνήσεων και κοινωνικών εταίρων. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ επιμένει, στην προοπτική της θεσμικής αναθεώρησης των Συνθηκών το 1996, να ζητείται υποχρεωτικά η γνώμη της στο πλαίσιο της κατάρτισης των «Γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών» που προβλέπονται από το άρθρο 103 της Συνθήκης ΕΚ.

2. Ετήσια Οικονομική Έκθεση 1995: Διαπιστώσεις και προοπτικές

2.1. *Διαπιστώνεται έντονη ανάκαμψη, διαφορετικής όμως φύσεως ανάλογα με το κράτος μέλος.*

2.1.1. Μετά την οικονομική ύφεση των ετών 1992 και 1993, που υπήρξε η σοβαρότερη μετά από πολλές δεκαετίες (ετήσια αύξομείωση της τάξεως του -0,4%), οι χώρες της Κοινότητας επανήλθαν το 1994 σε μία έντονη ανάπτυξη, που ξεπέρασε τις προσδοκίες (ετήσια αύξομείωση του ΑΕΠ της τάξεως του 2,6%).

2.1.2. Η ευρωπαϊκή οικονομία επωφελήθηκε από τη δυναμική της ανάκαμψης στις κυριότερες αγορές εξαγωγών. Η εξωτερική ζήτηση ενισχύθηκε επίσης από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, η οποία ήταν αποτέλεσμα της αύξησης της παραγωγικότητας και των πολιτικών συγκράτησης των μισθών.

2.1.3. Ο δυναμισμός των εξαγωγών επηρέασε τις επενδύσεις οι οποίες αυξήθηκαν στους τομείς των οποίων τα ενδιαφέροντα στρέφονταν σε αγορές του εξωτερικού. Οι επενδυτικές δαπάνες αυξήθηκαν το 1994 κατά 2,5 % παρά την υψηλή άνοδο που σημείωσαν τα μακροπρόθεσμα επιτόκια κατά τη διάρκεια του χρόνου: η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων και η αναζωογόνηση του ενδοκοινοτικού εμπορίου φαίνεται ότι αντιστάθμισαν τα αποτελέσματα που είχε το υψηλό κόστος κεφαλαίου στον ακαθάριστο σχηματισμό εσωτερικού παγίου κεφαλαίου.

2.1.4. Η άνοδος της ιδιωτικής κατανάλωσης υπήρξε πιο συγκρατημένη, έφθασε ωστόσο το 1,5% ενώ το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα παρέμεινε στα ίδια γενικά επίπεδα. Η αύξηση αυτή οφείλεται συνεπώς στη μείωση των επιτοκίων των αποταμιεύσεων των νοικοκυριών η οποία, όπως τονίζει η Επιτροπή, αποκαλύπτει ότι οι καταναλωτές ανέκτησαν την εμπιστοσύνη τους, καθώς και ότι το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε ελαφρά.

2.1.5. Η ΟΚΕ αμφισβητεί παρ'όλα αυτά το επίπεδο της ανάκαμψης και τονίζει ότι στηρίζεται εν μέρει σε πρόσκαιρα φαινόμενα.

2.1.5.1. Όπως σημειώνεται στην έκθεση της Επιτροπής, μετά από δύο χρόνια σοβαρής ύφεσης, η έντονη ανάκαμψη η οποία σημειώθηκε το 1994 βασίζεται σε ορισμένα «φαινόμενα αναπροσαρμογής». Έτσι, η διαμόρφωση αποθεμάτων συν-

βαλε κατά μισή εκατοστιαία μονάδα στο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ κατά το 1994 (ήτοι η συμβολή υπήρξε ισοδύναμη με εκείνη του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου). Όσο για την ιδιωτική κατανάλωση, υποστηρίχθηκε κυρίως από τις δαπάνες των νοικοκυριών σε διαρκή καταναλωτικά αγαθά, οι οποίες δικαιολογούνται εν μέρει από ένα φαινόμενο αναπροσαρμογής της «μη ικανοποιηθείσας ζήτησης» κατά τα χρόνια της ύφεσης.

2.1.5.2. Στη συνέχεια, η ΟΚΕ παρατηρεί ότι τα αποτελέσματα όσον αφορά την ιδιωτική κατανάλωση παραμένουν πολύ περιορισμένα και ότι η ανάκαμψη, στα κράτη στα οποία αυτή έγινε αισθητή, υποστηρίχθηκε συχνά από φορολογικά κίνητρα (βλ. στη Γαλλία για παράδειγμα, με την καθιέρωση των «πριμοδοτήσεων Balladur» για την αντικατάσταση των παλαιών αυτοκινήτων) ή από προσωρινά δημοσιονομικά μέτρα τα οποία αποσκοπούσαν στην άμβλυση των συνεπειών της ύφεσης (βλ. την περίπτωση της Δανίας). Μολονότι οι έρευνες αποκαλύπτουν ότι υπάρχει ανάγκη της εμπιστοσύνης, αυτή δεν φαίνεται ωστόσο να μεταφράζεται σε σαφή αύξηση των δαπανών κατανάλωσης στο σύνολο της Κοινότητας.

2.1.6. Σε γενικές γραμμές, η ΟΚΕ τονίζει ότι η φύση της ανάκαμψης διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Έτσι, μπορεί να γίνει διάκριση ανάμεσα στα κράτη μέλη εκείνα όπου η εσωτερική ζήτηση, οι επενδύσεις και/ή η ιδιωτική κατανάλωση σημείωσαν αισθητή άνοδο (τη Γαλλία, τη Δανία, την Ιρλανδία και τη Γερμανία) και σε εκείνα όπου η εσωτερική ζήτηση παρέμεινε χαμηλή και των οποίων η οικονομική ανάπτυξη βασίζεται πάντα στην ανάπτυξη των εξαγωγών (το Βέλγιο, Κάτω Χώρες), οι οποίες διευκολύνονται από τις υποτιμήσεις (στην Ισπανία, την Ιταλία, την Πορτογαλία). Η Μεγάλη Βρετανία αποτελεί ειδική περίπτωση: η αύξηση των εξαγωγών, υποστηριζόμενη εδώ και δύο χρόνια από διαδοχικές υποτιμήσεις της στερλίνας, μεταδόθηκε στην ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις.

2.2. Πρόοδοι όσον αφορά τη σύγκλιση

2.2.1. Τα αποτελέσματα όσον αφορά την πραγματική σύγκλιση, που εκφράζεται από το κατά κεφαλή ΑΕΠ, εξακολουθούν να είναι περιορισμένα: η σχετική θέση της Ιρλανδίας βελτιώνεται, της Πορτογαλίας και της Ελλάδας επιδεινώνεται, ενώ της Ισπανίας παραμένει στάσιμη.

2.2.2. Η ανάκαμψη, παρά το σφρίγος της, δεν προκάλεσε αύξηση του πληθωρισμού (το 1994 ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ ανήλθε σε 2,7%): τα ποσοστά χρησιμοποίησης που εξακολουθούσαν να κυμαίνονται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, η πολιτική συγκράτησης των μισθών, οι αυξήσεις της παραγωγικότητας, καθώς και η μείωση της τιμής του δολλαριού συνέβαλαν στην επιβράδυνση του πληθωρισμού.

2.2.3. Οι υψηλές αυτές επιδόσεις σημειώθηκαν σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη. Παρατηρήθηκε συγκεκριμένα βελτίωση της σύγκλισης στον τομέα του πληθωρισμού που είχε επιδράσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια: ωστόσο, τα τελευταία εξακολουθούσαν να κυμαίνονται σε πολύ υψηλά επίπεδα σε σχέση με τις προσδοκίες του πληθωρισμού.

2.2.4. Λόγω της ανάκαμψης, τα ελλείμματα των προϋπολογισμών μειώθηκαν αυτομάτως. Η ΟΚΕ κρίνει, ωστόσο, ότι οι κυβερνήσεις δεν πρέπει να περιορισθούν στις διαρθρωτικές

αυτές βελτιώσεις, με κίνδυνο να επαναληφθεί το λάθος που διαπράχθηκε κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '80. Καλεί τις κυβερνήσεις να αξιοποιήσουν το ευνοϊκό οικονομικό κλίμα για να προβούν σε διαρθρωτικές δημοσιονομικές προσαρμογές που είναι αναγκαίες για να επιτύχουν ανεκτά επίπεδα μεσοπρόθεσμου κρατικού χρέους, χωρίς όμως να τεθεί σε κίνδυνο η κοινωνική ευημερία. Η ΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι το καθήκον αυτό είναι ακόμα πιο λεπτό στις χώρες όπου τα επίπεδα των φορολογικών κρατήσεων είναι υψηλότερα.

2.3. Οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές (1995-1996)

2.3.1. Βασική προϋπόθεση για τη βραχυπρόθεσμη σταθεροποίηση της ανάπτυξης στην Ευρώπη είναι η ενδοευρωπαϊκή αύξηση της ιδιωτικής ζήτησης. Πράγματι, η ετήσια οικονομική έκθεση προβλέπει επιβράδυνση της αύξησης της εξωτερικής ζήτησης ιδίως στις ΗΠΑ, όπου οι διαδοχικοί περιορισμοί της νομισματικής πολιτικής θα αρχίσουν να αποδίδουν καρπούς. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ εκφράζει ανησυχίες για μεταγενέστερη υποτίμηση του δολλαριού έναντι των ευρωπαϊκών νομισμάτων, λόγω της κρίσης στο Μεξικό και της συνεχούς χρέωσης των νοικοκυριών στις ΗΠΑ. Μολονότι η υποχώρηση της τιμής του δολλαριού προκαλεί μείωση των τιμών των πρώτων υλών, επηρεάζει επίσης και την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων όχι μόνο έναντι των ΗΠΑ, αλλά και έναντι όλων των χωρών των οποίων τα νομίσματα είναι συνδεδεμένα με το δολλάριο.

2.3.2. Η Επιτροπή προβλέπει ότι οι επενδύσεις θα αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης το 1995 και 1996 (+ 6%), ενώ η κατανάλωση, που αντιπροσωπεύει περίπου τα 2/3 του ΑΕΠ της Κοινότητας, θα αυξηθεί επίσης κατά τα δύο προσεχή έτη, αλλά με χαμηλότερο ρυθμό (κατά 2 και 2,5% αντίστοιχα το 1995 και 1996).

2.3.3. Η ΟΚΕ τονίζει, ωστόσο, ότι δύο σοβαρά εμπόδια πρέπει να μετριάσουν την αισιοδοξία που επικρατεί:

2.3.3.1. Η κατάσταση στην αγορά απασχόλησης παραμένει στάσιμη. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, παρά την ανάπτυξη, το ποσοστό ανεργίας δεν μειώθηκε από το 1993 μέχρι το 1994· η απασχόληση ακολούθησε την ανάπτυξη με μια ορισμένη υστέρηση, ενώ η ανεργία συνέχισε να αυξάνεται κατά τους πρώτους μήνες του 1994, για να υποχωρήσει κατά τα τέλη της υπό εξέταση περιόδου. Για ολόκληρο το 1994, το ποσοστό ανεργίας ανήλθε σε 10,9% του ενεργού πληθυσμού έναντι 10,6% το 1993. Επίσης, η Επιτροπή τονίζει ότι ο αναμενόμενος ρυθμός ανάπτυξης για το 1995 και το 1996 (ήτοι 3% περίπου) δεν θα αρκεί για τη σημαντική μείωση της ανεργίας, εάν ληφθεί υπόψη η αύξηση της προσφοράς εργασίας: συνεπώς, το ποσοστό ανεργίας αν και υποχωρεί, θα πρέπει να διατηρηθεί

σε πολύ υψηλά επίπεδα κατά τα προσεχή έτη (προβλέπεται ότι θα είναι 10,4% το 1995 έναντι 8,8% το 1991).

2.3.3.2. Η αβεβαιότητα όσον αφορά την εξέλιξη των επιτοκίων, κυρίως των μακροπρόθεσμων

2.3.3.2.1. Τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια μετά από τη συνεχή πτώση που σημείωσαν από τις αρχές του 1993, φαίνεται να έχουν φτάσει στο ανώτατο επίπεδο: ειδικότερα, η διατήρηση από τη Bundesbank της «ψαλίδας» αύξησης της νομισματικής μάζας M3 από 4% έως 6% το 1995 δείχνει ότι δεν θεωρεί πλέον αναγκαίο να στηριχθεί η ανάπτυξη στην χαλάρωση της νομισματικής της πολιτικής. Επίσης, ο σταδιακός περιορισμός της νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ αφήνει μικρά περιθώρια χειρισμών στις Κεντρικές Τράπεζες της Ευρώπης. Εντούτοις, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τονίζει ότι τα εν λόγω περιθώρια χειρισμών πρέπει να αξιοποιηθούν προοδευτικά και στο μέτρο που το επιτρέπει ο στόχος της σταθερότητας των ισοτιμιών.

2.3.3.2.2. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή διερωτάται κατά πόσο υπάρχουν δυνατότητες αποσύνδεσης της νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ από εκείνη της Ευρώπης. Πράγματι, κατά την τελευταία δεκαετία παρατηρήθηκε εντονότατη επέκταση των ροών κεφαλαίων που είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση της αυτονομίας των κυβερνήσεων κατά την άσκηση της νομισματικής τους πολιτικής. Οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών αυξήθηκαν κατά παρέρκλιση από τα βασικά μεγέθη της οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό, χωρίς καλύτερο διεθνές οικονομικό συντονισμό, οι κεντρικές τράπεζες δεν μπορούν μόνες τους να διασφαλίσουν ένα αξιόπιστο πλαίσιο σταθερότητας των τιμών του συναλλάγματος.

2.3.3.2.3. Ωστόσο, η στήριξη της ανάκαμψης μέσω της εσωτερικής ζήτησης και ιδίως των επενδύσεων, όπως προβλέπει η Επιτροπή, προϋποθέτει κατ'αρχάς να μην επαναληφθεί το 1995 η αύξηση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων που σημειώθηκε το 1994. Αυτό προϋποθέτει τη δημιουργία ενός αξιόπιστου πλαισίου σταθερότητας των τιμών που να βασίζεται σε μια συνετή νομισματική πολιτική και τη συνέχιση των προσπαθειών στον τομέα της εξυγίανσης των προϋπολογισμών. Άλλωστε, η πολιτική εξυγίανσης των προϋπολογισμών εξακολουθεί να είναι αναγκαία για να μην προσκορούσε η αύξηση των επενδύσεων στην ανεπάρκεια αποταμιεύσεων σε εθνικό επίπεδο, πράγμα που υπάρχει κίνδυνος να ασκήσει πιέσεις στα μακροπρόθεσμα επιτόκια και να έχει τελικά επιπτώσεις στο ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών.

2.3.4. Στο πλαίσιο αυτό, οι προβλέψεις της Επιτροπής για ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης, η οποία θα χρηματοδοτηθεί με μειώσεις της αναλογίας των εσόδων των νοικοκυριών που προορίζονται για αποταμιεύσεις, φαίνεται τουλάχιστο αισιόδοξη. Εκτός από την πολύ σχετική βελτίωση στην αγορά εργασίας, οι άλλες ενδείξεις φαίνεται να υποδηλώνουν ότι 1) η αύξηση των πραγματικών διαθέσιμων εισοδημάτων μπορεί να περιορισθεί, σε ορισμένα κράτη μέλη, με αλλαγές της φορολογικής πολιτικής και 2) οι αλλαγές στον καταμερισμό των εισοδημάτων θα τείνουν να προκαλέσουν, συνολικά, αύξηση των αποταμιεύσεων από το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών. Ειδικότερα, μεταξύ των παραγόντων που μπορούν να διατηρήσουν και, μάλιστα, να αυξήσουν τα επιτόκια των αποταμιεύσεων συγκαταλέγονται και οι εξής: α) οι συμπληρωματικές προσπάθειες εξυγίανσης των δημόσιων οικονομικών που πρέπει να συμφωνηθούν από διάφορα κράτη

μέλη στη συνέχεια: β) οι αβεβαιότητες όσον αφορά τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, ιδίως τις συντάξεις: γ) η διατήρηση πραγματικά υψηλών αποδόσεων στις αγορές τίτλων και, τέλος, δ) η αυξανόμενη ανισορροπία μεταξύ των εσόδων από την εργασία και των εσόδων από ακίνητη περιουσία, τα οποία χαρακτηρίζονται από χαμηλότερη ροπή προς κατανάλωση. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της για τις επιπτώσεις που η αυξανόμενη και συνεχιζόμενη ανισορροπία μεταξύ των εσόδων από την εργασία, αφενός, και των εσόδων από τίτλους αφετέρου, θα μπορούσε να έχει στην κοινωνική συνοχή και τη μακροπρόθεσμη διατήρηση του ρυθμού ανάπτυξης.

2.3.5. Συνεπώς, μολονότι η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανάκαμψη της ανάπτυξης και των επιδόσεων των χωρών της Κοινότητας στον τομέα του πληθωρισμού, τονίζει ότι οι προϋποθέσεις για μια σταθερή και συνεχή ανάπτυξη το 1995 και 1996 δεν φαίνεται να πληρούνται κυρίως λόγω του προσωρινού χαρακτήρα ορισμένων φαινομένων στα οποία οφείλεται η ανάπτυξη το 1994 λόγω της διατήρησης υψηλού επιπέδου ανεργίας και λόγω της προβλεπόμενης επιβράδυνσης της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών, και, μάλιστα, της στασιμότητάς της. Συνεπώς, αν και αποδέχεται ότι το πρωταρχικό μέλημα της εγχώριας νομισματικής πολιτικής στα κράτη μέλη πρέπει να είναι η διατήρηση των χαμηλών ποσοστών πληθωρισμού, η ΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της για τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της διατήρησης των μακροπρόθεσμων επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα.

3. Οι πολιτικές για τη μεσοπρόθεσμη σταθεροποίηση της ενοίκιας συγκυρίας

3.0.1. Παρά την ανάκαμψη των οικονομικών δραστηριοτήτων, η ανεργία δεν υποχωρεί αρκετά. Συνεπώς, οι προκλήσεις που αποτέλεσαν, πριν από ένα χρόνο, το αντικείμενο της Λευκής Βίβλου «Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα, Απασχόληση» και των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας, οι οποίοι ορίζονται στη σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1994, εξακολουθούν να είναι επίκαιρες. Πρόκειται για την εφαρμογή των μακροοικονομικών και μικροοικονομικών πολιτικών που θα επιτρέψουν τη μετατροπή της ενοίκιας συγκυρίας σε διαρκές μεσοπρόθεσμο φαινόμενο και την αύξηση του αριθμού των θέσεων απασχόλησης που δημιουργεί η ανάπτυξη ώστε να σημειωθεί δραστική μείωση της ανεργίας το έτος 2000.

3.1. Ένα μακροοικονομικό πλαίσιο για συνεχή και μη πληθωριστική ανάπτυξη

3.1.1. Το μακροοικονομικό πλαίσιο πρέπει να επιτύχει τη δέουσα ισορροπία μεταξύ της σταθερότητας των τιμών — που είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας, τη διατήρηση της αποδοτικότητας των επενδύσεων και τη διευκόλυνση της μείωσης των επιβαρύνσεων του δημόσιου χρέους — και της υποστήριξης της ανάπτυξης που απαιτείται για την αύξηση της απασχόλησης.

3.1.2. Η διατήρηση μιας σταθερής και συνεχούς μεσοπρόθεσμης ανάπτυξης απαιτεί τη δημιουργία ενός ενοίκια

επενδυτικού κλίματος. Οι επενδύσεις, που διευκολύνονταν μέχρι τώρα από την επέκταση της εξωτερικής ζήτησης και την υψηλή αποδοτικότητα, εξαρτώνται από τη μείωση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων και από μία βαθμιαία αύξηση της κατανάλωσης επειδή οι καταναλωτές θα ανακτήσουν την εμπιστοσύνη τους. Μεσοπρόθεσμα, αυτό θα εξαρτηθεί από τη βελτίωση της κατάστασης στην αγορά εργασίας. Βραχυπρόθεσμα, οι μισθολογικές πολιτικές θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα περιθώρια χειρισμών που προκύπτουν από τη σημαντική μείωση των ποσοστών πληθωρισμού και τη σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας κατά την τελευταία διετία.

3.1.3. Η αποκατάσταση της εσωτερικής ζήτησης, και ιδιαίτερα της ιδιωτικής κατανάλωσης, είναι ακόμη πιο σημαντική επειδή οι μη εξαγωγικοί τομείς δεν έχουν ακόμη ωφεληθεί από την ανάκαμψη. Όμως, στους τομείς αυτούς υπάρχει μεγάλος αριθμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δεν είναι άμεσα εκτεθειμένες στο διεθνή ανταγωνισμό και των οποίων οι δυνατότητες δημιουργίας θέσεων απασχόλησης φαίνεται να είναι οι πλέον σημαντικές.

3.1.4. Μακροπρόθεσμα, θα είχε αρνητικές συνέπειες για την ανάπτυξη και την απασχόληση η παραγνώριση του ρόλου της εσωτερικής ζήτησης με την εφαρμογή πολιτικών που να αφορούν αποκλειστικά και μόνο την προσφορά.

3.1.5. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή παρατηρεί ότι ο συντονισμός της δημοσιονομικής, μισθολογικής και νομισματικής πολιτικής έχει βελτιωθεί κατά τα τελευταία χρόνια. Ο έλεγχος των προϋπολογισμών και η διατήρηση των ποσοστών αύξησης των πραγματικών μισθών σε επίπεδα χαμηλότερα από εκείνα της αύξησης της παραγωγικότητας επέτρεψαν τη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής και την ταυτόχρονη διατήρηση του πληθωρισμού σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τα επίπεδα ανάπτυξης που επετεύχθηκαν το 1994.

3.1.5.1. Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα που λαμβάνονται σε ορισμένα κράτη μέλη για την ανεξαρτοποίηση των κεντρικών τραπεζών θα ευνοήσουν τη νομισματική σταθερότητα και θα αποτελέσουν θετικό στοιχείο για τη δημιουργία ενός αξιόπιστου πλαισίου σταθερότητας των τιμών.

3.1.5.2. Μολονότι, επιβάλλεται να ληφθούν συμπληρωματικά μέτρα για να περιορισθούν οι διαρθρωτικές αιτίες που προκαλούν τα ελλείμματα του προϋπολογισμού και να διευκολυνθεί με τον τρόπο αυτό η μείωση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων και η αύξηση των επενδύσεων, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει ανησυχίες για το κατά πόσο ορισμένα κράτη μέλη μπορούν να τηρήσουν τους στόχους και τις προθεσμίες που έχουν οριστεί στα πλαίσια της στρατηγικής σύγκλισης, διατηρώντας ταυτόχρονα τα επίπεδα ανάπτυξης που σημειώθηκαν το 1994. Ωστόσο, αναγνωρίζει ότι αυτό δεν πρέπει να θέσει υπό αμφισβήτηση τις αρχές του συντονισμού, του ελέγχου και της ενθάρρυνσης των μακροοικονομικών πολιτικών των κρατών μελών που είναι αναγκαίες για την ευρωπαϊκή συνοχή. Δεν κινδυνεύει όμως η συνοχή αυτή από τη στενότητα των εθνικών περιθωρίων χειρισμού στον τομέα της συγκυριακής ρύθμισης; Τα κριτήρια που ορίζονται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ, με τους περιορισμούς που επιβάλλουν στους πολίτες ορισμένων κρατών μελών, αποτελούν σήμερα μείζονα εκλογική πρόκληση. Μήπως οι τελευταίες αναταραχές στις ευρωπαϊκές αγορές συναλλάγματος και οι διαφορές τόσο

των βραχυπρόθεσμων όσο και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων μεταξύ των νομισμάτων που συνθέτουν το «σκληρό πυρήνα» του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος και των γνωστών ως αδύναμων νομισμάτων (ιταλική λίρα, πεσέτα, εσκούδο Πορτογαλίας) δεν αντανακλούν άραγε το νέο αυτό χρηματοοικονομικό κίνδυνο οικονομικής φύσεως;

3.1.6. Συνεπώς, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τονίζει ότι το προϊόν της ανάπτυξης πρέπει να κατανεμηθεί με τρόπο ώστε να ενισχυθεί η εσωτερική ζήτηση και να βελτιωθεί η κατάσταση της αγοράς εργασίας, χωρίς τη δημιουργία πληθωριστικών τάσεων.

3.1.6.1. Ειδικότερα, οι πολιτικές συγκράτησης των μισθών δεν πρέπει να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη. Κατά τη διαχείριση των πολιτικών αυτών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πολιτικά και κοινωνικά θέματα. Εάν οι μισθοί υστερούν υπερβολικά σε σχέση με την απόδοση του κεφαλαίου, η οικονομία θα παρουσιάσει φαινόμενα υστέρησης και θα προκύψουν κοινωνικές συγκρούσεις επιζήμιες για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

3.1.6.2. Η οικονομική πολιτική θα πρέπει επίσης να χαράσει ένα πλαίσιο που να καθιστά δυνατή την ανακατανομή των πόρων για την εξασφάλιση της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών που έχουν χαμηλά έσοδα και των οποίων η ροπή προς κατανάλωση είναι εντονότερη. Για να αποφευχθεί η αύξηση του κόστους της εργασίας και για να μην προβληθούν εμπόδια στις πολιτικές εξυγίανσης των προϋπολογισμών, όλες οι κατηγορίες εισοδημάτων πρέπει να συμμετάσχουν στις προσπάθειες αλληλεγγύης έναντι των θυμάτων της κρίσης.

3.2. Μια εμπορική πολιτική που να ευνοεί τη συνεργασία

3.2.1. Λόγω της παγκοσμιοποίησης και του όλο και πιο εντονότερου ανταγωνισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, επαναλαμβάνοντας τα λόγια του Προέδρου Jacques Delors, υποστηρίζει μια ανοιχτή αλλά όχι «απροστάτευτη» ευρωπαϊκή οικονομία. Υπό το πρίσμα αυτό, η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της τόσο για το γεγονός ότι τα πορίσματα του Γύρου της Ουρουγουάης έγιναν αποδεκτά από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης με τη δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου τον Ιανουάριο του 1995, το σύστημα πολυμερών σχέσεων που είναι σήμερα ανανεωμένο και προσαρμοσμένο στην παγκοσμιοποίηση της οικονομίας. Στο πλαίσιο του νέου αυτού οργανισμού, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να μεριμνήσει ώστε να ενισχυθεί το πολυμερές σύστημα συναλλαγών. Ειδικότερα, οι εμπορικές σχέσεις των βιομηχανικών χωρών πρέπει να ρυθμίζονται βάσει αμοιβαιότητας, ενώ χρειάζεται να καταπολεμηθούν οι τάσεις προς πρακτικές μονομερών παρεμβάσεων και διμερών συναλλαγών που εισάγουν διακρίσεις και εξακολουθούν να είναι υπεράριθμες: πρέπει επίσης να επιτευχθεί η κατάργηση των φραγμών μεταξύ των εθνικών αγορών. Η Επιτροπή εκφράζει την ευχή να συμβάλει η Ευρωπαϊκή Ένωση στη ρύθμιση των προβλημάτων αυτών στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου ώστε να δημιουργηθούν πραγματικά θεμιτοί όροι ανταγωνισμού.

3.2.2. Λόγω του πολλαπλασιασμού των περιφερειακών προτιμησιακών συμφωνιών και των συμφωνιών συνεργασίας που συνάπτονται στην Αμερικανική Ήπειρο και στην Νοτιοανατολική Ασία, η εμπορική πολιτική της Κοινότητας πρέπει να αναπτύξει τις εμπορικές της συναλλαγές με τις οικονομίες των πλησιέστερων τρίτων χωρών της κοινοτικής ζώνης, τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ) και τις χώρες της λεκάνης της Μεσογείου. Η στρατηγική της «προέκτασης» των ΧΚΑΕ, που εγκαινιάστηκε επίσημα στη σύνοδο κορυφής του Έσσεν, αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου προς τη διαδικασία προσέγγισης και ανάπτυξης των οικονομιών αυτών. Η απόφαση να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην κοινοτική αγορά των προϊόντων που προέρχονται από τις χώρες αυτές, πρέπει να συνοδευτεί από ενίσχυση για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Εκτός από τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, θα πρέπει να υπάρξει ενεργός συμμετοχή στην ανασυγκρότηση, με τη μορφή συμβουλών σε διάφορους τομείς, όπως στον τεχνικό, διοικητικό, εκπαιδευτικό κλπ., για να μπορέσουν οι χώρες αυτές να επιλύσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη μετάβασή τους προς μια οικονομία της αγοράς.

3.2.3. Μολονότι η προτεραιότητα που έχει η συνεργασία με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης είναι απόλυτα δικαιολογημένη, δεν πρέπει ωστόσο να αγνοούνται οι χώρες της λεκάνης της Μεσογείου με τις οποίες υπάρχουν ακόμη εντονότερες σχέσεις αλληλεξάρτησης στον τομέα της ενέργειας, του περιβάλλοντος, της μετανάστευσης ή των επενδύσεων, αν και οι χώρες αυτές δεν πρόκειται να ενταχθούν άμεσα στην ΕΕ, η τελευταία πρέπει να τις βοηθήσει κατά την οικονομική τους «απογείωση», ώστε οι αυξανόμενες διαφορές ευημερίας να μην επιδεινώσουν την πολιτική και κοινωνική αστάθεια στις περιοχές αυτές.

3.2.4. Τέλος, η Ευρώπη πρέπει βραχυπρόθεσμα να επωφεληθεί από το σφρίγος των αγορών της Νοτιοανατολικής Ασίας. Πράγματι, οι χώρες αυτές επιδεικνύουν όλο και μεγαλύτερο δυναμισμό που οφείλεται εν μέρει στα καλά αποτελέσματα στον τομέα των εξαγωγών το 1994. Κατά την επόμενη διετία, η Επιτροπή προβλέπει ότι το πραγματικό ποσοστό αύξησης των εισαγωγών των δυναμικών οικονομιών της Ασίας θα διατηρηθεί σε επίπεδα άνω του 12%.

3.2.5. Μολονότι η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός ανοικτού διεθνούς κλίματος, του μόνου ικανού να δώσει τελικά μια νέα ώθηση στην ανάπτυξη μέσω της καλύτερης ανακατανομής του παγκόσμιου πλούτου, εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι οι πολιτιστικές, κοινωνικές ή περιβαλλοντικές ανάγκες των χωρών δεν έχουν ληφθεί υπόψη κατά τη θέσπιση των κανόνων που διέπουν τις πολυμερείς συναλλαγές.

3.2.5.1. Ειδικότερα, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, το άνοιγμα των συναλλαγών πρέπει να συμβάλει στην κοινωνική πρόοδο των χωρών που βρίσκονται στο στάδιο του εκβιομηχανισμού. Όμως, οι κανόνες της ΓΣΔΕ δεν επιτρέπουν προς το παρόν την εφαρμογή των συμβάσεων που συνήφθησαν στο πλαίσιο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Συνεπώς, η ΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει να εξετασθούν τα κοινωνικά αυτά θέματα κατά προτεραιότητα από το νέο Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου σε συνεργασία με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, και να ενθαρρυνθεί η επικύρωση των συμβάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

3.2.5.2. Επίσης, στο πλαίσιο της Επιτροπής Εμπορίου και Περιβάλλοντος, η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία να καταβάλει η ΕΕ προσπάθειες ώστε να επιτύχει τη θέσπιση και την αποτελεσματική εφαρμογή κριτηρίων για την προστασία του περιβάλλοντος που να μην εισάγουν διακρίσεις όσον αφορά το διεθνές εμπόριο.

3.3. *Αξιοποίηση της ανάκαμψης για την πραγματοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα και αυξάνουν τον αριθμό των θέσεων απασχόλησης τις οποίες δημιουργεί η ανάπτυξη*

3.3.1. Η Επιτροπή υπολογίζει ότι το επίπεδο διαρκούς και σταθεράς ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας μέχρι τα τέλη του αιώνα θα κυμαίνεται μεταξύ 3 και 3,5% ετησίως, πράγμα που θα επιτρέψει τη μείωση της ανεργίας κατά 7% περίπου του ενεργού πληθυσμού στην Ευρώπη. Ο στόχος του 5%, που ορίζεται από τη Λευκή Βίβλο, δεν θα είναι δυνατό να επιτευχθεί εάν δεν επανορθωθούν οι διαρθρωτικές αδυναμίες της ευρωπαϊκής οικονομίας όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.

3.3.2. Ένας πρωταρχικός στόχος είναι η αξιοποίηση του οικονομικού δυναμικού της εσωτερικής αγοράς τόσο με την κατάργηση των εμποδίων στις συναλλαγές, αλλά όσο και με την υλοποίηση των διευρωπαϊκών δικτύων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία να θεθούν τάχιστα σε εφαρμογή τα προγράμματα επενδύσεων των δεκαετησάρων μεγάλων έργων που η σύνοδος κορυφής του Έσσεν θεώρησε ότι έχουν προτεραιότητα, ώστε να μην χαθεί η ευκαιρία ανάκαμψης των οικονομιών των κρατών μελών. Η ΟΚΕ κρίνει ότι μια άμεση χρηματοδοτική πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαιολογείται όχι μόνο από τη διακρατική διάσταση ενός παρόμοιου σχεδίου, αλλά και από τις σημαντικές εξωτερικές οικονομίες που τα δίκτυα αυτά μπορούν να δημιουργήσουν στην Ευρώπη. Τέλος, μια κοινοτική πρωτοβουλία είναι πολύ πιθανό να προσφέρει επαρκείς εγγυήσεις στις κεφαλαιαγορές που να εξασφαλίσουν κόστος χρηματοδότησης του σχεδίου χαμηλότερο από εκείνο που θα προέκυπτε από δανεισμό σε εθνικό επίπεδο.

3.3.3. Η ΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η μακροπρόθεσμη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας εξαρτάται από ποιοτικά κριτήρια: βασίζεται στην ανάπτυξη μιας αποδοτικής και καινοτόμου βιομηχανίας η οποία να επενδύει στις αγορές προηγμένης τεχνολογίας που παρουσιάζουν μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης. Υπό το πρίσμα αυτό, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας απαιτεί πολιτικές προώθησης των άυλων επενδύσεων, ιδίως της κατάρτισης και της μαθητείας, ώστε να μπορέσει η Ευρώπη να αξιοποιήσει πλήρως τις παραγωγικές δυνατότητες του εργατικού της δυναμικού. Πρόκειται συγκεκριμένα για τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης με τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στις συγκεκριμένες ανάγκες της βιομηχανίας. Πρέπει να δημιουργηθούν γέφυρες μεταξύ σχολείου και επιχειρηματικού κόσμου, η δε συνεχής κατάρτιση και επιμόρφωση στις επιχειρήσεις πρέπει να ενθαρρυνθούν με φορολογικά κίνητρα.

3.3.4. Οι τεχνολογικές αυτές μεταβολές θα απαιτήσουν τη μετατροπή σημαντικού αριθμού θέσεων απασχόλησης σχετικά υψηλού επιπέδου προσόντων σε ιδιαίτερα παραγωγικούς τομείς, και θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μετατόπιση δραστηριοτήτων έντασης εργασίας. Για το λόγο αυτό, όπως τονίζεται στη Λευκή Βίβλο, το ενδιαφέρον δεν πρέπει να επικεντρωθεί μόνο στον «τρόπο παραγωγής», αλλά και στην πρόβλεψη των νέων προσωπικών και συλλογικών αναγκών που δημιουργούνται από τις δημογραφικές και κοινωνικοοικονομικές μεταβολές στα τέλη του αιώνα, ώστε η επιδίωξη της ανταγωνιστικότητας να μην καταλήξει σε απώλεια μεγάλου αριθμού θέσεων απασχόλησης στην οικονομία γενικότερα.

3.3.5. Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στο Έσσεν στις 9 και 10 Δεκεμβρίου 1994, υπενθύμισε την επιτακτική ανάγκη εφαρμογής διαρθρωτικών μέτρων για τη βελτίωση της κατάστασης της απασχόλησης. Τόνισε επίσης το σημαντικό ρόλο που έχει «ο διάλογος μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και του πολιτικού κόσμου» για την εφαρμογή των μέτρων αυτών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανέφερε επίσης πέντε τομείς δράσης για την καταπολέμηση της ανεργίας στην Ευρώπη: την προώθηση των επενδύσεων στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης, την αύξηση του αριθμού των θέσεων εργασίας που δημιουργεί η ανάπτυξη, τη μείωση των άμεσων μισθολογικών δαπανών, την αύξηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής απασχόλησης, την ενίσχυση των μέτρων υπέρ των εργαζόμενων που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο.

3.3.5.1. Η ΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι μακροπρόθεσμα η εκπαίδευση και η συνεχής κατάρτιση αποτελούν τα καλύτερα μέσα για τη βελτίωση της κινητικότητας των εργαζομένων και της ικανότητας προσαρμογής τους σε μεταβολές που οφείλονται στην τεχνολογική πρόοδο και, κατ'επέκταση, για την εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η εκπαίδευση δεν φαίνεται μόνο ότι αποτελεί βασικό παράγοντα για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, αλλά και παράγοντα κατανομής του πλούτου. Εντούτοις, τα σημερινά εκπαιδευτικά συστήματα δεν μπορούν πλέον να ικανοποιήσουν τις νέες ανάγκες: όχι μόνο για λόγους που έχουν σχέση με τον προϋπολογισμό αλλά και επειδή τα επαγγέλματα του μέλλοντος θα απαιτούν βελτίωση της κατάρτισης εφ'όρου ζωής. Στο σημείο 3.3.3 τονίσαμε ότι η βελτίωση των προσόντων, που είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ανταγωνιστικότητας, θα απαιτήσει τη δημιουργία συνεργιών μεταξύ σχολείου και επιχειρηματικού κόσμου. Προς το σκοπό αυτό, η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την απόφαση της Επιτροπής να προβεί τάχιστα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, σε εξέταση των δυνατοτήτων παροχής κινήτρων σε επιχειρήσεις και ιδιώτες για τη διενέργεια επενδύσεων στον τομέα της συνεχούς κατάρτισης.

3.3.5.2. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι, μεσοπρόθεσμα, η μείωση των μισθολογικών δαπανών, ιδίως η ανειδίκευτη εργασία, φαίνεται αναγκαία για την προώθηση ευνοϊκών για την απασχόληση μεταβολών. Ωστόσο, η μείωση των υποχρεωτικών εισφορών που επιβάλλονται στις αποδοχές δεν πρέπει να θέσει

σε κίνδυνο τα επίπεδα κοινωνικής προστασίας που έχουν άλλωστε θετική επίδραση στην ανάπτυξη και την απασχόληση μέσω της ανακατανομής των εισοδημάτων που πραγματοποιούν. Το πρότυπο χρηματοδότησης που βασίζεται στους μισθούς πρέπει να αντικατασταθεί υποχρεωτικά από ένα ευρύτερο και εναλλακτικό σύστημα χρηματοδότησης. Οποιοδήποτε και αν είναι οι εναλλακτικοί τρόποι χρηματοδότησης που θα επιλεγούν, επιβάλλεται να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις τους στην ανακατανομή των εσόδων, καθώς επίσης και οι επιδράσεις τους στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Τέλος, η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι δεν θα είναι δυνατό να δημιουργηθεί μία οικονομική και νομισματική ένωση χωρίς κοινωνική σύμπτωση. Οι μεταρρυθμίσεις που είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση της μελλοντικής βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής ανάπτυξης στις διάφορες χώρες πρέπει να συντονιστούν για να βελτιωθεί η επιθυμητή σύγκλιση στον τομέα της κοινωνικής κάλυψης και να αποφευχθεί το «κοινωνικό ντάμπινγκ».

3.3.5.3. Η διευθέτηση του χρόνου εργασίας κάθε ατόμου αποτελεί φυσικά μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση για την αύξηση του αριθμού των θέσεων απασχόλησης που δημιουργεί η ανάπτυξη, υπό την προϋπόθεση ότι αντιπροσωπεύει πραγματική βελτίωση της ποιότητας ζωής του εργαζόμενου και δεν προκαλεί επιπρόσθετες δαπάνες στις επιχειρήσεις. Σε ορισμένους τομείς οι βελτιώσεις της παραγωγικότητας που οφείλονται στη μείωση του χρόνου εργασίας, σε συνδυασμό με μια μείωση του κόστους του κεφαλαίου μέσω αύξησης της διάρκειας χρησιμοποίησης των μηχανημάτων και μείωσης των κοινωνικών εισφορών, ενδέχεται να δημιουργήσει μεγάλα περιθώρια χειρισμών στις διαπραγματεύσεις. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κρίνει ότι μια πολιτική μείωσης του χρόνου εργασίας με τη δημιουργία αντίστοιχων θέσεων απασχόλησης αποτελεί τομέα όπου μπορεί να επιτευχθεί συναίνεση προς όφελος της εργασίας.

3.3.5.4. Η ανάπτυξη υπηρεσιών που παρουσιάζουν μεγάλες δυνατότητες δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, σε τομείς που προστατεύονται φυσιολογικά από το διεθνή ανταγωνισμό, αποτελεί μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση. Υπό την επίδραση της εξέλιξης των τρόπων ζωής, των δημογραφικών μεταβολών, της αύξησης του επιπέδου δραστηριοτήτων ... εμφανίστηκαν νέες κοινωνικές ανάγκες που παραμένουν ανικανοποίητες: φύλαξη ασθενών παιδιών, υγειονομική και κοινωνική βοήθεια για ηλικιωμένους, βοήθεια σε νέους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, καθημερινή σχολική παρακολούθηση των μαθητών, προστασία του περιβάλλοντος και της φυσικής κληρονομιάς κλπ. Πρόκειται για υπηρεσίες των οποίων η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα είναι ουσιαστική, αλλά οι υπηρεσίες αυτές δεν ικανοποιούνται. Η παρουσία επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας είναι ήδη εντονότατη στους νέους αυτούς τομείς δράσης: με την ενσωμάτωση και τη δημιουργία τοπικών κοινωνικών υπηρεσιών, οι επιχειρήσεις αυτές συμμετέχουν ενεργά στη σφαιρική πολιτική καταπολέμησης του αποκλεισμού που ορίζεται στη Λευκή Βίβλο. Ωστόσο, η ανάπτυξη της απασχόλησης στους τομείς αυτούς δραστηριότητας πρέπει να παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για την αποτροπή της κοινωνικής απορύθμισης και την ανάπτυξη προσωρινών θέσεων απασχόλησης. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει κατ'αρχάς

να έχουν τα χαρακτηριστικά πραγματικών θέσεων απασχόλησης και να θεωρούνται ως τέτοιες από τους μισθωτούς. Επίσης, πρέπει να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της αστάθειας της ζήτησης καθορίζοντας τις τιμές των υπηρεσιών αυτών ανάλογα με τα έσοδα ή μειώνοντας τις τιμές πώλησης με μείωση των κοινωνικών βαρών. Παράλληλα, η ανάπτυξη των υπηρεσιών αυτών προϋποθέτει μια συγχροτημένη προσφορά και τη θέσπιση προτύπων ποιότητας που να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των καταναλωτών.

3.3.5.5. Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των πολιτικών απασχόλησης, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της Επιτροπής που αποβλέπει στη θέσπιση διαδικασιών αξιολόγησης και παρακολούθησης. Η ΟΚΕ τονίζει ότι τα μέτρα υπέρ των ομάδων υψηλού κινδύνου έχουν συχνά ως αποτέλεσμα την εξεύρεση άλλων λύσεων χωρίς σαφή αύξηση της απασχόλησης.

3.3.5.6. Κατά τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, η αναδιοργάνωση της αγοράς εργασίας πρέπει να τηρεί τις αρχές τις ισότητας που χαρακτηρίζουν την ευρωπαϊκή κοινωνία. Υπό το πρίσμα αυτό, ο βαθμός ευελιξίας της αγοράς εργασίας πρέπει να παραμείνει συμβατός με το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο και να μην έχει ως αποτέλεσμα την ανεξέλεγκτη απορύθμιση.

Βρυξέλλες, 30 Μαρτίου 1995.

Ο Πρόεδρος της
Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Carlos FERRER
